

Broj:1706-14-UP/13
Dana:29.11.2013.god.

Centar za socijalni rad
Banja Luka
N/r v.d. direktora, dr Borka Vukajlović

Predmet: Pravo na savjetovanje

Poštovani,

Jednim brojem prijava zaprimljenih u instituciji Ombudsmana djecu ukazuje se na povrede prava djeteta u postupcima pred Centrom za socijalni rad, koji se vode radi regulisanja kontakta djeteta sa roditeljem sa kojim dijete ne živi.

Roditelji u prijavi navode da im je „**rečeno**“ da dođu u Centar za socijalni rad u Porodično savjetovalište, da su u savjetovalište pozvana istovremeno oba roditelja, bez pismenog poziva kojim je naznačeno koji postupak se vodi pred Centrom, na čiji zahtjev i šta je predmet postupka. Roditelji dalje ističu da su, bez predhodne analize i procjene kapaciteta roditelja pojedinačno, već na prvom sastanku iznesene kvalifikacije o roditeljskim sposobnostima i kapacitetima, te je odmah, usmeno predlagano preduzimanje određenih mjera koje se, u cilju obezbjeđenja kontakta djeteta sa roditeljem, moraju realizovati. Kada mjere koje su preduzete od strane roditelja, a po usmenim instrukcijama Centra, nisu dale očekivane rezultate, već su naprotiv izazvale potpuno suprotan efekat, odgovornost zbog preduzetih mjera i nastalih posljedica je prebačena na roditelja.

Istovremeno u jednom broju predmeta u odgovoru Centra navodi se: „U cilju poboljšanja kvaliteta ličnog kontakta sa maloljetnim djetetom, smatramo da je neophodan savjetodavni i terapijski rad u sklopu Porodičnog savjetovališta našeg Centra.“

Prema članu 20. Zakona o socijalnoj zaštiti¹, prava u socijalnoj zaštiti su:

1. novčana pomoć,
2. dodatak za pomoć i njegu drugog lica,
3. podrška u izjednačavanju mogućnosti djece i omladine sa smetnjama u razvoju,
4. smještaj u ustanovu,
5. zbrinjavanje u hraniteljsku porodicu,
6. pomoć i njega u kući,
7. dnevno zbrinjavanje,
8. jednokratna novčana pomoć i
9. **savjetovanje.**

¹ Zakon o socijalnoj zaštiti, "Službeni glasnik Republike Srpske", broj 37/12

Dakle, prema Zakonu o socijalnoj zaštiti, koji je stupio na snagu u maju 2012. godine, savjetovanje se definiše kao posebno pravo, koje korisnici prava iz socijalne zaštite ostvaruju pod uslovima utvrđenim Zakonom.

Zakonom je u članu 55. utvrđeno da savjetovanje znači:

„Savjetovanje je sistemska i programirana stručna pomoć koju realizuju stručni radnici primjenom metoda socijalnog rada i drugih društveno- humanističkih nauka, a čija je svrha pomoć pojedincu, članovima porodice ili porodici u cjelini u razvijanju, dopunjavanju, očuvanju i poboljšanju vlastitih socijalnih mogućnosti, a u slučaju bolesti, starosti, invalidnosti, nezaposlenosti, smrti bliskih lica, problema u vaspitanju djece i u odnosima roditelja i djece, problema rizičnih ponašanja djece i omladine, problema bračnih i vanbračnih odnosa, zaključenju braka, nasilja u porodici, uključivanja u svakodnevni život nakon dužeg boravka u institucijama, ostvarivanja pojedinih socijalnih prava, te u drugim nepovoljnim socijalnim okolnostima i kriznim situacijama.“

Zakonom je dalje utvrđeno da se savjetovanje sprovodi na osnovu procjene ukupnih potreba korisnika, individualnog plana i sporazuma između pružaoca usluge i korisnika.

Prema Zakonu o socijalnoj zaštiti, koji je prestao da važi stupanjem na snagu novog Zakona² savjetovanje je bilo sastavni dio usluga centara za socijalni rad. Novim Zakonom, pravo na savjetovanje utvrđeno je kao posebno pravo za korisnike socijalne zaštite, koje se, kao i sva ostala prava definisana Zakonom, ostvaruje na način i pod uslovima kako je Zakonom definisano.

S obzirom da Zakon jasno utvrđuje da se savjetovanje sprovodi na osnovu ukupnih potreba korisnika i individualnog plana, o čemu postoji i sporazum pružaoca usluga i korisnika, nesporno je, da je odgovornost na davaocima usluge - da korisnicima prava, pravo na savjetovanje obezbijede u skladu sa Zakonom o socijalnoj zaštiti.

To obavezuje da stručni radnici primjenom metoda socijalnog rada i individualnog plana jasno odrede svoje djelovanje u konkretnim situacijama, da odrede cilj koji se stručnom pomoći pojedincu ili porodici u cjelini treba ostvariti, što u konačnom treba da umani ili otkloni zavisnost pojedinca ili porodice u cjelini od socijalne službe, i vrijeme u kojem se postavljene ciljevi trebaju realizovati.

Postupak za ostvarivanje prava iz ovog Zakona vodi se po odredbama zakona koji propisuje upravni postupak, ako ovim Zakonom nije drukčije utvrđeno. (član 65)

Postupak za ostvarivanje prava u socijalnoj zaštiti pokreće se na zahtjev lica, odnosno njegovog zakonskog zastupnika, staraoca ili po službenoj dužnosti (član 67).

Svako davanje „instrukcija“ prije nego je savjetodavni rad i započeo može imati kontra efekte kako za roditelje, tako i za pravo djeteta da ostvari kontakt sa roditeljem sa kojim ne živi. Istovremeno, iznošenje mišljenja za potrebom savjetodavnog rada sa roditeljem, na koji roditelj ne reaguje, za posljedicu ima da problemi u međusobnim odnosima roditelja godinama dovode u pitanje ostvarivanje prava djeteta po različitim osnovama. Da problem uređenja viđanja djeteta sa roditeljem sa kojim ne živi, nije problem sam za sebe, potvrđuju i izjave roditelja koji ne plaćaju izdržavanje za dijete, jer ne mogu prihvatiti da njegova roditeljska obaveza podrazumijeva samo alimentaciju. Istovremeno kod roditelja koji imaju stalni i nesmetan kontakt i druženje sa djetetom, plaćanje alimentacije najčešće se ne dovodi u pitanje.

² Stupanjem na snagu ovog Zakona, prestaje da važi Zakon o socijalnoj zaštiti , „Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 5/93, 15/96,110/03, 33/08.

Dakle, savjetodavni rad, kako je Zakonom uređen, u dijelu poboljšanja kvaliteta ličnog kontakta djeteta i roditelja sa kojim dijete ne živi, izuzetno je važan ne samo za ostvarivanje ovog prava djeteta (pravo na kontakte i druženje sa roditeljem sa kojim ne živi), već i drugih prava djeteta-pravo na izdržavanje, izdavanje putne isprave, saglasnost za putovanje i sl, ali i ovo pravo može da se realizuje samo pod uslovima i na način kako je Zakonom uređeno.

S obzirom na navedeno, Ombudsman za djecu, u skladu sa ovlaštenjima utvrđenim članom 9. Zakona o Ombudsmanu za djecu, predlaže Centru za socijalni rad preduzimanje mjera kojima će pravo na savjetovanje korisnicima prava iz socijalne zaštite biti omogućeno na način i pod uslovima utvrđenim Zakonom, te da u roku od 15 dana od dana prijema ove Preporuke, pismeno obavijesti Instituciju o mjerama koje su preduzeli.

S poštovanjem,

Ombudsman za djecu
mr Nada Grahovac

